Ofici de barracaire

Artés

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Artés

Coordenades:

Latitud:	41.79811
Longitud:	1.95514
UTM Est (X):	413194
UTM Nord (Y):	4627889

Classificació

Número de fitxa	08010 - 47
Àmbit:	Patrimoni immaterial
Tipologia	Tècnica artesanal
Estil / època:	Contemporani
Segle	XIX-XX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Hi ha poca gent que en sàpiga.
Protecció	Inexistent
Accés	Obert
Ús actual:	Altres
Titularitat	Privada
Titular:	Sr. Valentí Escalé
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa:	dt., 27/02/2007 - 01:00

Descripció

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall o amb terra. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. S'aixequen dues parets: una interior i una exterior que es

van entrellaçant, al mig s'omple amb pedra petita o terra. A Artés aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya o parets de feixes. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots, però que a Artés la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal.
Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a les construccions de pedra seca, com a activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Observacions:

El senyor Valentí Escalé és un dels pocs coneixedors d'aquest ofici a Artés, que practica paral·lelament a l'ofici d'ajustador.

Història

Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages i Artés, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.
La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge.

Bibliografia

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pp. 37-43.
SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pp. 47-52.
SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pp. 9-11.

